

Ärakiri
Ärisaladused on välja jäetud

PEADIREKTORI ASETÄITJA

OTSUS

26.04.2007.a nr 16-KO

Koondumisele nr 8/2007 OÜ Koduapteek, OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek loa andmine

1. Koondumine

09.04.2007.a esitas OÜ Koduapteek esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt OÜ Koduapteek omandab 27.03.2007.a ja 04.04.2007.a sõlmitud osade müügilepingute alusel valitseva mõju OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek üle konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 09.04.2007.a OÜ Koduapteek, OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek koondumise teate saamise kohta teate väljaandes „Ametlikud Teadaanded”. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks OÜ Koduapteek, OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek.

OÜ Koduapteek (registrikood 10709596) on Soomes registreeritud Tamro Oyj kontserni kuuluv ravimite jaemüügiga tegelev ettevõtja, kontserni kuulub ka ravimite hulgimüügiga tegelev Tamro Eesti OÜ. Tamro Oyj kuulub omakorda PHOENIX International Beteiligungs GmbH (Saksamaa) kontserni.

OÜ Tapa Apteek (registrikood 10127380) on äriühing, millele kuulub üks apteek Tapa linnas. OÜ Suur-Pärnu Apteek (registrikood 10205051) on äriühing, millele kuulub üks põhiapteek ja üks haruapteek Tallinna linnas.

3. Õiguslik hinnang

3.1. Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

OÜ Koduapteek 01.02.2006 – 31.01.2007 majandusaasta käive Eestis (konsolideeritud koos Tamro Eesti OÜ-ga) oli 924,7 miljonit krooni.

OÜ Tapa Apteek 2006.a majandusaasta käive Eestis oli 6,2 miljonit krooni ja OÜ Suur-Pärnu Apteek 2006.a majandusaasta käive Eestis – 8,2 miljonit krooni.

Vastavalt KonkS § 24 lõikele 7 juhul, kui eelneva kahe aasta jooksul on üks ja sama ettevõtja või samasse kontserni kuuluv ettevõtja omandanud valitseva mõju ettevõtjate üle, kes tegutsevad Eestis ühes ja samas majandusharus, peab selle ettevõtja käive, kelle üle omandatakse valitsev mõju, sisaldama ka nende ettevõtjate käivet, kelle üle on valitsev mõju omandatud koondumisele eelneva kahe aasta jooksul.

Konkurentsiameti peadirektori otsusega 18.01.2007.a anti luba koondumisele, millega OÜ Koduapteek omandas valitseva mõju OÜ Posti Apteek ja OÜ Viimsi Apteek üle. Nimetatud ettevõtjate 2005.a käive Eestis oli 11,5 miljonit krooni.

31.01.2005.a omandas OÜ Koduapteek 100% OÜ Nõmme Linnaapteek, OÜ Ahtme Apteek, OÜ Nõmme Vana Apteek, OÜ Rahva Rohud, OÜ Narva Kesklinna Apteek ja OÜ Kohtla-Järve Apteek üle. Nimetatud ettevõtjate 2005.a käive Eestis oli 54,9 miljonit krooni.

Seega ületavad koondumise osaliste käibed KonkS § 21 lg 1 sätestatud käibemäärasid, mistõttu kuulub käesolev koondumine kontrollimisele.

OÜ Koduapteek on eelneva kahe aasta jooksul omandanud veel muid apteeke, kuid kuna kontrolli kohaldamiseks vajalik käibekriteerium on täidetud juba eelmärgitud apteekide käivete liitmisel, siis ei ole varasemalt omandatud apteekide käibeid enam liidetud.

3.2. Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

3.2.1. Apteegiteenuse kaubaturg

Käesoleva koondumise osalised tegelevad apteegiteenuse osutamisega. Apteegiteenuse ostjaks on tavatarbija, kelle seisukohalt on ühe apteegiteenuse osutaja teenus asendatav teise apteegiteenuse osutajaga, kes tegutseb esimesena nimetatud teenuseosutaja läheduses ja teenuseosutaja vahetamine ei too tarbijale kaasa ülemääraseid kulutusi. Ravimiseaduse § 29 lg 1 järgi on apteegiteenus ravimite jaemüük või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja säilitamisest ning ravimite ektemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine. Apteegid jagunevad üld-, veterinaar- ja haiglaapteekideks. Käesoleva koondumise osalised tegutsevad üldapteekide poolt apteegiteenuse osutamisega. Apteegiteenuste kaubaturg on vastavalt Konkurentsiameti varasematele lahenditele (05.06.2003.a otsus nr

16-KO; 23.04.2004.a otsus nr 11-KO; 19.01.2005.a otsus nr 4-KO; 23.11.2005.a otsus nr 54-KO; 18.01.2007.a otsus nr 3-KO) määratletud läbi apteegiteenuse tegevusloa omajate. Euroopa Komisjon on ravimite jaemüüjate koondumiste puhul käsitlenud kaubaturuna kaubaturgu, kus tegutsevad vastavat tegevusloa omavad ettevõtjad. Euroopa Komisjon on eristanud apteegiteenuste, ravimite hulgimüügi ja ravimite tootmise kaubaturge. Kuna kõik apteegiteenuse tegevusloa omajad omavad seadusest tulenevat kohustust müüa kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, on ostja seisukohalt ühe apteegi poolt osutatav apteegiteenus täielikult asendatav või vahetatav teise apteegiteenuse omaja poolt osutatava apteegiteenusega.

Kaupade käibimise ala (geograafiline kaubaturg) hõlmab ala, kus koondumise osalised tegelevad oma kaupade pakkumisega ja on seotud nende nõudlusega ning kus konkurentsitingimused on piisavalt homogeensed. Konkurentsiameti varasema praktika kohaselt kasutatakse ravimite jaemüügi kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemisel parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber olevat territooriumi, kus asuvatel tarbijatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda apteeki 30 minutiga. Koondumise osaliste tegevuskohtadest lähtuvana võib käesoleva koondumise puhul piiritleda apteegiteenuste osutamise geograafilisteks piirkondadeks Tallinna ja Tapa linnad.

Koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt üksnes Tallinna linnas. OÜ Koduapteek ei tegutse koondumise eelselt Tapa linnas, mistõttu horisontaalselt kattuvat kaubaturgu selles piirkonnas ei teki.

3.2.2. Apteegiteenuse kaubaturu maht ja koondumise osaliste turuosad

Ravimiameti andmetel (www.sam.ee) oli Eestis 01.01.2007.a seisuga 523 üldapteeki, neist 323 põhiapteeki ja 200 haruapteeki.

Tallinnas oli 2007.a alguse seisuga 141 üldapteeki, millest 83 põhiapteeki ja 58 haruapteeki.

Eesti üldapteekide ja ravimite müügi käive aastatel 2004 – 2006 oli järgmine (milj.kr.):

	Üldapteekide käive	Ravimid
2004	2 317	1 884
2005	2 473	1 997
2006	2 787	2 228

Ravimite käive moodustas apteekide kogukäibest 80% ning muude kaupade käive 20%. Muude kaupade hulka kuuluvad hügieenitarbed, pöetusravimid, meditsiinitehnika, toidulisandid, loodustooted, kosmeetika jms.

Tallinna ravimite müügi käive oli Ravimiameti andmetel 2005.a 1029,3 milj.kr ja 2006.a hinnanguliselt 1145,6 milj.kr.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 „Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 p 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ning koondumine viib vähemalt 15 protsendilise turuosani.

Käesoleva koondumise osaliste äritegevus kattub horisontaalselt Tallinna linnas. Kuna koondumise osaliste ühine turuosa Tallinnas on [...] %, siis on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

3.2.3. Ravimite hulgimüügi kaubaturg

OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ tegutseb ravimite hulgimüügi kaubaturul, mis on turustamise järgmisel tasandil seotud apteegiteenuse kaubaturuga, kus tegutsevad koondumise teised osalised OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek.

Ravimiseaduse § 26 lg 1 kohaselt võib ravimeid hulgi müüa ja väljastada ainult ravimite hulgimüügi tegevusloa omaja ja ravimite tootmise tegevusloa omaja. Ravimiseaduse § 26 lg 4 kohaselt võib ravimite hulgimüügi korras ravimeid müüa ainult apteegiteenuse osutamise, ravimite tootmise ja ravimite hulgimüügi tegevusloa omajatele. Seega on ravimite hulgimüüja klientideks ehk kauba ostjateks apteegiteenuste osutajad. Euroopa Komisjon on oma lahendites (COMP/M.716; COMP/M.2193; COMP/M.2573; IV/M.2432) lähtunud kaubaturu määratlemisel üldtunnustatud rahvusvahelisest tegevusalade klassifikaatorist NACE, mille G.51.46 klassis on märgitud ravimite hulgimüük. Euroopa Komisjon on ravimite hulgimüügi turul eristanud 1) tootjaid, kes ise müüvad oma ravimeid, 2) hulgimüüjaid, kes müüvad laias valikus ravimeid ja 3) hulgimüüjaid, kes müüvad piiratud valikus ravimeid. Eestis on kõikidel hulgimüüjatel seadusest tulenevalt ühtsed õigused ja kohustused ning nad konkureerivad võrdsetel alustel. Osalist tootevalikut pakkuvatel ettevõtjatel on võimalik laiendada tootevalikut, hankides täiendavaid ravimeid teistelt hulgimüüjatelt. Kõik hulgimüügiõigust omavad ettevõtjad on ostja, s.o apteegiteenust osutavate ettevõtjate seisukohalt suures osas vahetatavad või asendatavad. Ravimite hulgimüügi kaubaturu alla kuuluvad nii humaan- kui ka veterinaarravimid, kuid arvestades, et käesoleva koondumisega on horisontaalselt mõjutatud humaanravimite jaemüügiturg Tallinnas, on ravimite hulgimüügi kaubaturu puhul esitatud andmed ainult humaanravimite kohta. Arvestades eeltooduga ja tuginedes Konkurentsiameti varasemale praktikale on käesoleva koondumise puhul määratletud kaubaturuna ravimite hulgimüügi kaubaturg ja piiritletud see Eesti territooriumiga. Ravimite hulgimüügi kaubaturul Eestis tegutseb ühe müüjana OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ.

3.2.4. Ravimite hulgimüügi kaubaturu maht ja turuosad

Ravimiameti andmetel oli Eesti ravimite hulgimüügituru maht 2004.a - 1 920 miljonit krooni, 2005.a – 2 012 miljonit krooni ja 2006.a – 2 261 miljonit krooni.

Ravimiameti tegevuslubade registri 01.01.2007.a seisuga oli Eestis 45 ravimite hulgimüügi tegevusluba omavat ettevõtjat.

Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulгимүүgil oli 2004.a – 29,9 %, 2005.a – 30,5 % ja 2006.a – 30,2 %.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 „Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 p 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturg selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb koondumise teine osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti.

Käesoleva koondumise puhul on ühed koondumise osalised apteegiteenuste osutajad OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek ja teine osaline OÜ Koduapteek, kellega samasse kontserni kuulub ravimite hulгимүүja Tamro Eesti OÜ. Kuna Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulгимүүgi kaubaturul oli Raviameti andmetel aastatel 2005 – 2006 üle 25%, siis on tegemist vertikaalselt mõjutatud ravimite hulгимүүgi kaubaturuga.

3.3. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

3.3.1. Apteegiteenuse kaubaturg

Käesoleva koondumise osaliste ravimite jaemүүgiteenus kattub horisontaalselt Tallinna linnas. Raviameti andmetel oli Tallinnas 2007.a alguse seisuga 141 üldapteeki, millest 27 apteegi ja haruapteegi omanik on OÜ Koduapteek (sealhulgas üks apteek Keilas, üks Kallaveres ja kolm Viimsis). OÜ-l Suur-Pärnu Apteek on Tallinnas üks põhiapteek ja üks haruapteek. Tallinnas tegutsevad nii suurematesse apteegikettidesse koondunud ettevõtjad (apteegid, mis kannavad kaubamärki +Apteek1, Apotheke ja Farmacia) kui ka spetsiaalse kontseptsiooniga apteegid (Yliopiston Apteekki OÜ ja OÜ Euroapteek) ning sõltumatud apteegid. Ravimituru arengu suundumuseks Eestis on ettevõtjate integratsioon vertikaalsel tasandil. Hulгимүүjatega omandisuhete kaudu seotud apteegikettide apteekide iseloomustab kõrge lojaalsus kontserni hulгимүүjale, kellelt nad teevad peamised ostud.

Käesoleva koondumise tulemusel omandab Tamro Oyj kontserni kuuluv OÜ Koduapteek kaks apteeki Tallinna linnas ja tema turuosa suureneb [...] %-ni. Apteegid kasutavad kaubamärki +Apteek1.

OÜ Koduapteek peamised konkurendid Tallinnas on Terve Pere Apteek OÜ (turuosa [...]%), OÜ Patrika (turuosa [...]%), OÜ Euroapteek (turuosa [...]%) ja Yliopiston

Apteekki OÜ (turuosa [...]%). Lisaks eeltoodud suurematele konkurentidele on Tallinnas mitmeid väiksemaid apteeke, mistõttu konkurents on tihe.

Koondumise järgselt konkureerib OÜ-ga Koduapteek Tapa linnas kaks apteeki.

Apteegiteenuste kaubaturule sisenemisel esineb juriidilisi tõkkeid, kuna alates 01.01.2006.a hakkasid kehtima piirangud, mille järgi linnas tegutsemiseks ei anta välja uusi üldapteegi tegevuslubasid ega saa luua uusi üldapteegi struktuuriüksusi ega muuta üldapteegi, sealhulgas üldapteegi struktuuriüksuse tegutsemiskohta, kui Ravimiameti ja Statistikaameti andmetel on selles linnas ühe üldapteegi kohta vähem kui 3000 elanikku. Kaubaturule sisenetakse reeglina läbi rendilepingute uuendamise vanade apteekide asukohtades ja uute apteegipindade avamisega peamiselt uutes kaubanduskeskustes. Ravimiseadus sätestab ka piiranguid apteegi omanikeringile ning keelab apteegi juhatajal töötada samaaegselt ravimite tootmise või hulgimüügi tegevusloa omaja juures.

3.3.2. Ravimite hulgimüügi kaubaturg

Ravimite hulgimüügi kaubaturule sisenemisele ei esine olulisi juriidilisi tõkkeid. Piiranguid kaubaturul tegutsevatele ettevõtjate arvule kehtestatud ei ole. Samas ravimite hulgimüügi tegevusloa omava eraõigusliku juriidilise isiku osanikuks või aktsionäriks ei või olla üldapteegi tegevusloa omaja ja tema tütarettevõtja.

Peamisteks turuosalisteks ravimite hulgimüügiturul on Tamro Eesti OÜ, kelle turuosa Ravimiameti hinnangul oli 2006.a 30,2 %, talle järgnesid Magnum Medical OÜ 27%-lise turuosaga, Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ 12,9 %- lise turuosaga ja Nordic Pharma OÜ 11,7 %- lise turuosaga. Lisaks neile tegutseb turul väiksemaid konkurente.

Ravimite hulgimüüjad konkureerivad võrdsetel alustel. Mõned hulgimüüjad pakuvad küll ainult teatud tootjate või konkreetset gruppi ravimeid, kuid sellistel hulgimüüjatel on reaalne võimalus laiendada pakutavat kaubavalikut, hankides vastavad ravimid teistelt ravimite hulgimüüjatelt. Suurimate ravimite hulgimüüjate nagu Magnum Medical OÜ, Tamro Eesti OÜ ja Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ kaubavaliku hulka kuulub enamik Eestis registreeritud erineva toimeainega ravimitest. Eesti ravimituru suundumuseks on apteegiteenuste ja ravimite hulgimüüjate integratsioon vertikaalsel tasandil, mistõttu ravimite hulgimüüjad varustavad põhiliselt ise oma kontserni kuuluvaid apteeke või omandisuhete kaudu seotud apteeke. Samas võivad apteegiteenust osutavad ettevõtjad ravimeid tarnida ka muudelt hulgimüügi ettevõtjatelt kui vaid oma kontserni kuuluvatelt hulgimüüjatelt.

OÜ Koduapteek ostab ligikaudu [...] % oma ravimite mahust kontserni kuuluvalt Tamro Eesti OÜ-lt. Samas ettevõtjad, kelle üle OÜ Koduapteek käesoleva koondumise raames omandab valitseva mõju, ostsid juba 2005.a ja 2006.a kaupade kogumahust keskmiselt [...]% Tamro Eesti OÜ-lt. Arvestades Tamro Eesti OÜ tootevalikut, saab nimetatud ettevõtjate ostude kogumaht Tamro Eesti OÜ-lt suureneda maksimaalselt [...]%-ni. Arvestades eeltoodut ei avalda käesolev koondumine ravimite hulgimüügi kaubaturule olulist mõju.

3.3.3. Järeldused

Käesoleva koondumise tagajärjel suureneb OÜ Koduapteek turuosa ravimite jaemüügi kaubaturul Tallinna linnas ligikaudu [...] % ja on kokkuvõttes [...] %. Apteegiteenuste kaubaturul Tallinnas on OÜ Koduapteek peamised konkurendid Terve Pere Apteek OÜ [...]%-lise turuosaga, OÜ Patrika [...]%-lise turuosaga, OÜ Euroapteek [...]%-lise turuosaga ja Yliopiston Apteekki OÜ [...]%-lise turuosaga. Tallinna ravimiteenuste kaubaturule jääb ka koondumise järgselt mitmeid iseseisvaid apteegiteenust osutavaid ettevõtjaid, kes ei ole kontsentreeritud ravimite hulgimüügi ettevõtjate juurde. Ka ravimite hinnatase nii hulgi- kui jaemüügi puhul on suhteliselt ühtlane tingituna riiklikult reguleeritud juurdehindluspiirmääradest. Arvestades konkurentide arvu ning nende majanduslikku ja finantsjõudu, samuti kaubaturgude struktuuri ja turuosaliste turuosasid ei teki koondumise tagajärjel turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 mõistes, mis võimaldaks OÜ-l Koduapteek Tallinna ja Tapa apteegiteenuste kaubaturul tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Ravimite hulgimüügi kaubaturul on Tamro Eesti OÜ-l tugevaid konkurente, kellel on samuti vertikaalselt integreeritud apteegikett. Käesolev koondumine ei mõjuta kuigi palju Tamro Eesti OÜ turuosa ravimite hulgimüügi kaubaturul.

Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiks koondumise keelamise.

3.4. Hinnang koondumisega seotud konkurentsipiirangule

Konkurentsiamet on seisukohal, et 27.03.2007.a sõlmitud Lepingu punktis 5.2 ja 04.04.2007.a sõlmitud Lepingu punktis 6.2 sätestatud konkurentsipiiranguid [...] aastaks võib lugeda koondumisega otseselt seotuks ja selle jõustamiseks vajalikeks, kuna nendega tagatakse omandatava vara väärtuse säilimine selle üleminekul müüjalt ostjale.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 punktist 1

Otsustan:

Anda luba OÜ Koduapteek, OÜ Tapa Apteek ja OÜ Suur-Pärnu Apteek koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Aini Proos

